

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
12/978

Dato

8 MAI 2015

**STATNETT SF - 420 KV SJØKABEL SOLBERG-BRENNTANGEN OG 420 KV
SJØKABEL FILTVET-BRENNTANGEN - KLAGE**

1. Bakgrunn

Ved NVEs vedtak av 10. april 2014 fikk Statnett SF (Statnett) anleggskonsesjon til å bygge, eie og drive nye 420 kV sjøkabler mellom Filtvet og Brenntangen, og mellom Solberg og Brenntangen i Hurum og Vestby kommuner. Statnett fikk også konsesjon til to nye muffestasjoner og til ilandføringsanlegg for sjøkablene. Anleggene skal erstatte de gamle sjøkablene og muffestasjonene. Det ble samtidig gitt samtykke til ekspropriasjon, mens søknaden om forhåndstiltredelse ble stilt i bero.

Konsesjonen til de nye anleggene er påklaget av grunneier Petter Olsen, Naturvernforbundet i Vestby, Forum for natur- og friluftsliv i Vestby ved Nils Thorsen og Oslofjordens friluftsråd. Klagen er samstemt, og vil i den videre fremstillingen bli behandlet samlet.

NVE tok ikke klagen til følge og oversendte saken til Olje- og energidepartementet ved brev av 30. juni 2014.

Departementet avholdt befaringsavtale den 7. november 2014. På befaringsavtalen deltok Statnett, Nils Thorsen fra Forum for natur- og friluftsliv i Vestby (FNF) og Petter Olsen.

2. Klage og etterfølgende korrespondanse

I opprinnelig klage ble det anført at det aktuelle området regnes som et meget viktig friluftsområde, og at det visuelle har stor betydning for folk fra Vestby og fra hele folloreionen. Området har også stor oppmerksomhet blant allmennheten på grunn av striden om Oslofjordkryssingen. Klagerne anførte at den planlagte plasseringen av nordre muffestasjon vil bli svært synlig langs fjorden, og at den vil bryte Brenntangens avrundede landskapsprofil med sin firkantete form stikkende ut over sjøen. Under befaringen og i etterfølgende brevkorrespondanse, ville klagerne plassere nordre muffestasjon på nordsiden av eksisterende søndre muffestasjon med senter i den nordre eksisterende øst/vestgående gjerdetrasé. For den sørlige muffestasjonen ønsket klagerne at svaberget ned mot sjøen skulle holdes urørt i kabeltraseen ved etablering av en dyptgående tunnel for innføring av sjøkabel. Avstandsmerket for Oscarsborg på Brenntangen måtte vernes. Klagerne forventet at Statnett foretar en kvalifisert registrering av biomangfoldet på de lokalitetene som utsettes for tiltaket. De anførte at Brenntangen har en viktig naturtype med urskogs kvaliteter med potensial for rødlistede arter, blant annet de som er avhengig av furuskog.

Statnett kommenterte klagen i brev av 16. juni 2014.

Ved e-post av 21. november 2014 ba departementet Statnett om ytterligere opplysninger og nærmere begrunnelser for plassering av muffestasjonene på Brenntangen. Videre ba departementet om å få oversendt 3D-bilder av prosjektet.

Ved brev fra Statnett av 10. desember 2014 mottok departementet ytterligere begrunnelser for plassering av muffestasjonene, samt 3D-bildene av prosjektet.

Ved brev av 18. desember 2014 fra klagepartene og fra Vestby kommune, ble Statnetts uttalelser av 10. desember 2014 kommentert.

Ved brev av 28. januar 2015 kommenterte Statnett klagernes innspill. Statnett fremmet forslag om avbøtende tiltak som etter foretakets syn imøtekommer klagernes ønske om redusert eksponering og naturinngrep.

Statnetts kommentarer ble av departementet videresendt til klagepartene, som fremkom med merknader i brev av 12. februar 2015. Klagepartene vil at muffestasjonene trekkes lenger inn fra sjøen og lokaliseres mer samlet. Dette forslaget gir i følge klagerne kun én tilførselsvei til begge stasjonene.

Departementet har deretter avholdt møter med klagepartene, Vestby kommune og Statnett. Ved brev av 23. mars 2015 har Statnett ytterligere kommentert klagernes ønsker, og klagerne har svart på Statnetts kommentarer i brev av 22. april 2015.

For departementets forståelse av de faktiske forhold av betydning for avgjørelsen av klagesaken, har det vært nødvendig å innhente enkelte tekniske opplysninger fra Statnett i tilknytning til klagernes brev av 22. april 2015.

2.1. Klagernes brev av 22. april 2015

2.1.1. Plassering av Brenntangen nord

I brev av 22. april 2015 skriver klagerne at de har forståelse for at Statnett må bygge muffestasjonen på Brenntangen nord først. For å hensynta dette foreslår de å legge Brenntangen nord litt lenger nord enn de i utgangspunktet ville. Murene rundt muffestasjonene kan i følge klagerne utformes og forsterkes på en slik måte at sikkerheten i driftsfasen blir ivaretatt. De anfører at Statnetts forslag til plassering av ny kulvert i syd er 41 meter fra eksisterende kulvert i syd, mens deres forslag til plassering av kulvert i nord er 51 meter fra eksisterende kulvert i syd. Avstanden mellom de nye kulvertene blir da i følge klagerne 92 meter. Klagernes nye forslag til plassering av Brenntangen nord vil etter det anførte få en avstand til sjøen på 37 meter, mens Statnetts forslag ligger 11 meter fra sjøen.

Klagerne mener at deres forslag vil gi et vesentlig mindre terrenginngrep og minimerer privatisering av strandsonen. Kulverten i Brenntangen nord vil etter det anførte gå gjennom et flatere, oppsprukket og steinete parti slik at inngrepet blir mindre synlig. Den nordligste kraftledningen vil da kunne fortsette parallelt med den eksisterende kraftledningen i syd. Stasjonene legges noe ned i terrenget for å minske byggehøyden mot sjøen og de blir mer samlet. De anfører at viktige svaberg blir bevart og man unngår store og markante veianlegg rundt muffestasjonene og på svabergene. Til slutt anfører de at med deres forslag vil ikke stasjonene sees fra Emmerstad friluftsområde.

2.1.2. Adkomstvei til anleggene

Klagerne ønsker å skåne strandsonen og vil derfor legge adkomstveien til anleggene lenger inn i terrenget enn det Statnett foreslår. Klagerne anfører at Statnetts krav vedrørende stigning på veien tilfredsstilles. Vedlagt klagen var Swecos kostnadsanalyser og kart som illustrerer adkomstveiene slik klagerne vil ha dem.

2.1.3. Samordning av traseene

Klagerne anfører at dagens ledningstrasé i nord er godt skjermet mot sjøen, men er veldig synlig mot bebyggelsen og friluftsområdene i nord. Statnetts forslag til trasé i nord vil bli mer synlig fra sjøen enn den eksisterende. Klagernes forslag til trasé fra stasjonen i nord vil gå parallelt med denne slik at den blir like skjermet mot nord og syd og like synlig fra sjøen. Den vil ligge lavere i terrenget enn den eksisterende fra syd. Arealet som er okkupert av eksisterende kraftledning i nord vil også bli frigjort.

2.1.4. Merkostnader ved alternativ løsning for stasjon og veier.

Klagerne anfører at når deres alternativ følger Statnetts ønske om oppstart i nord, faller mange av kostnadene bort. De mener Swecos anslag på 1,5 MNOK dekker kostnadene

for tilførsveier til begge de nye stasjonene. I tillegg kommer kostnadene til to nye master på 4 MNOK og kostnader til kartlegging av sjøbunnen og prosjekteringsarbeidene. Kostnadene vil etter det anførte være vesentlig under det Statnett anfører.

3. Departementets vurdering

3.1. Tidsforløp og rekkefølgen av byggingen av muffestasjoene

På grunn av kabelforbindelsens betydning i sentralnettet er det viktig å sikre at utkoblingstiden blir så kort som mulig, noe som gjør det nødvendig å bygge nye muffestasjoner samtidig som dagens stasjoner holdes i drift. Det er anslått en byggetid på ca. 20 måneder. Eksisterende anlegg vil måtte kobles ut i ca. 4 måneder. Departementet er enig med Statnett at det ikke er akseptabelt med så lang utetid som 20 måneder som tilsvarer hele anleggsperioden. Statnett får derfor konsesjon til å bygge nye muffestasjoner samtidig som eksisterende forbindelse er i drift.

Statnett skriver at de må bygge muffestasjonen på Brenntangen nord (Solberg – Brenntangen) først fordi den er viktigere for forsyningssikkerheten, har størst kapasitet og fordi den tekniske kvaliteten på Solberg-Brenntangen er usikker. En erstatning av forbindelsen Solberg-Brenntangen ved reinvestering i nye kabler, prioriteres derfor foran kabelforbindelsen Filtvet-Brenntangen.

Departementet er inneforstått med at det hefter usikkerhet ved den tekniske tilstanden på kablem mellom Solberg og Brenntangen. I 2008 oppstod det en feil på denne kabelforbindelsen. Det ble da konstatert at kablem er påført ytre mekaniske påkjenninger slik at det oppstod gjennomslag på en fase med påfølgende oljelekkasje. Feil på oljeisolert kabel vil, i tillegg til utfall, kunne medføre miljøkonsekvenser i form av oljelekkasjer i Oslofjorden.

Klagerne har i brev av 22. april 2015 også vist forståelse for at det er viktig for Statnett å bygge Brenntangen nord først.

Departementet legger til grunn Statnetts vurdering om at kabelsettet Solberg-Brenntangen bør skiftes ut først.

3.2. Plassering av Brenntangen nord

Klagepartene ønsker at muffestasjonene trekkes noe lenger inn fra sjøen og lokaliseres mer samlet av hensyn til friluftsliv og inngrepet i strandsonen. I brev av 22. april 2015 åpner klagerne for at Brenntangen nord kan plasseres litt lenger nord enn opprinnelig anført.

Muffestasjonen på Brenntangen nord er av Statnett foreslått plassert om lag 50 meter sør for dagens nordre stasjon og de nye kabelanleggene vil ha en avstand mellom kabelkulvertene på om lag 150 meter.

For å imøtekomme klagernes ønsker noe, har Statnett gjort en mindre justering av plasseringen av Brenntangen nord. Foretaket vil fortsatt benytte seg av viken mellom svabergene for utføringen av kulvert. Endringen innebærer å senke bygget med én meter og å flytte bygget om lag tre meter sør og tre meter lengre inn i terrenget mot øst. Dette vil resultere i at innsyn til stasjonen reduseres og at muren foran blir lavere. Terrenginngrep på svabergene foran stasjonen og skjæringer i fjellsiden i bakkant av stasjonen reduseres.

Plassering av den nordre muffestasjonen lenger sør enn Statnetts siste forslag, vil i følge Statnett medføre utilstrekkelig avstand mellom de to nye kabelsettene. De nåværende anleggene har en avstand mellom kabelkulvertene på om lag 200 meter, mens de nye anleggene får en avstand på om lag 150 meter.

Ytterligere samlokalisering av stasjonene slik klagerne foreslår, vil gi en avstand på om lag 100 meter. Denne reduserte avstanden mellom kabelanleggene gir økt sannsynlighet for samtidige feil på begge anleggene ved ytre påkjenninger i driftsfasen. En feil på mer enn én kabel på den enkelte forbindelsen, vil kunne medføre en reparasjonstid på 6-8 uker ved gunstige forhold. Derfor er det viktig å sikre at anleggene plasseres slik at risikoen for slike hendelser er så lav som mulig. Statnett har opplyst at kabeltraseene i sjø er planlagt etter detaljerte studier av sjøbunnen, slik at kablene legges mest mulig beskyttet.

En plassering lenger sør vil også medføre en lengre kabelkulvert. Ved å plassere muffestasjonen på den måten klagerne foreslår, må kabelkulverten vinkles skrått mot nord. Dette vil igjen medføre store inngrep over svabergene. Statnett må videre ta hensyn til at kablene skal forankres til fjell på dykkerdybde (10-20 meter), før de føres ned til dypeste punkt i traseen på 220 meter. Kabeltraseene må også planlegges slik at kablene ligger vinkelrett på kotekurvene for å unngå at kablene sklir sideveis i de bratte fjellskrentene nedover i dypet.

I tillegg vil utleggingen av nye kabler til Brenntangen nord måtte foregå svært nær de eksisterende kablene i Brenntangen sør. Dette gir økt risiko for skader på eksisterende anlegg og det gir økt HMS-risiko knyttet til arbeid nær strømførende kabler i sjø.

En muffestasjon lenger sør ville også bli plassert høyere i terrenget for å sikre at kjeller og skjøtekammer i muffestasjonen forblir tørr ved høyvann.

Klagernes forslag om en plassering lenger inn på land og lenger fra sjøen, vil i følge Statnett også innebære at kabelkulverten vil gå i dagen ned til sjøen. Dette vil i følge Statnett medføre betydelig større kostnader på grunn av lengre kabler, høyere kabelkostnader og mer komplisert anleggsarbeid med utstrakt sprengning eller tunnelboring. Dette vil også medføre nye inngrep i områder der det er moderate inngrep i dag og store konsekvenser for svabergene.

Ved prosjektering av de nye stasjonene mener Statnett at det er lagt vekt på god landskapstilpasning. Begge muffestasjonene ligger i bratt terreng nær fjorden, og det er derfor et mål å dempe fjernvirkningen. Byggene er planlagt senket ned i terrenget for å redusere synligheten fra fjorden, uten at det samtidig må sprenges høye og synlige skjæringer i bakkant. Brenntangen nord vil ved det nord-vestre hjørnet få en høyde over ferdig planert terreng på om lag 8 meter, omtrent som dagens nordre stasjon.

I forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen (beredskapsforskriften) er det ikke fastsatt noen minimumsavstand mellom to kabelanlegg. Imidlertid fremgår det av NVEs veileder til forskriften, kapittel 4.3.7.1 at *"Nye kabelanlegg bør vurderes lagt i god avstand fra eksisterende anlegg."* Videre påpekes det i retningslinjene at for å oppnå god uavhengighet med hensyn til skade på flere kabler ved én og samme ytre påvirkning, bør anleggseiere tilstrebe 150 meter avstand mellom kablene i sjø.

Departementet legger til grunn at Stanetts siste forslag til avstand mellom muffestasjonene er nødvendig av hensyn til HMS, beredskap og forsyningssikkerhet. Departementet har i vurderingen lagt vekt på regelverket knyttet til beredskapsforskriften.

3.3. Samordning av traseene

Klagerne ønsker å samordne traseene. I følge Statnett vil en flytting av denne traseen for å samlokalisere de to traseene, medføre at ledningen og mastene må gå over en høyde på om lag 48 meter, noe som kan være synlig fra et større område enn dagens master. Dagens ledningstrasé går bak åsryggen og mastepunktene står henholdsvis 22 og 32 m.o.h. Ryddegaten over toppen av kollen vil med den løsning klagerne ønsker i følge Statnett bli nær det dobbelte av dagens ryddegate.

Departementet har vurdert de virkninger en flytting eventuelt ville ha. Departementet kan etter en samlet vurdering ikke se at flyttingen ville medføre noen bedring av særlig betydning, det være seg landskaps- eller arealmessig.

3.4. Adkomstvei

Klagerne har i brevet av 22. april 2015 foreslått nye tilførselsveier til stasjonene.

Departementet opprettholder Statnetts siste forslag til beliggenheten til muffestasjonene. Tilførselsveiene er tegnet og planlagt med hensyn til denne beliggenheten og ut fra krav til sikkerhet og bruk i så vel anleggsfase som driftsfase. Som følge av dette finner ikke departementet det nødvendig å gå nærmere inn på klagerens alternative forslag for adkomstvei. Nærmere detaljer om utforming av adkomstveiene kan fastsettes av NVE i forbindelse med miljø-, transport og arealplan.

3.5. Brenntangen sør

Klagerne anfører at kablene ut fra Brenntangen sør burde gå rett ut i sjøen for å unngå unødig sprengning av svaberg.

Statnett har i forslag av 28. januar 2015 vurdert dette spørsmålet på nytt og kommet frem til at det lar seg gjøre å legge kulverten fra Brenntangen sør rett mot vest i forkant av stasjonen. Dette er forhold ved saken som gir grunnlag for å endre NVEs vedtak om plasseringen av kulverten fra Brenntangen sør.

3.6. Sjøkabel i tunnel

Forum for natur- og friluftsliv i Vestby ved Nils Thorsen mener det bør bores egne hull fra nye muffestasjoner til inntak under vann for å skjerme strandsonen fra uheldige og unødvendige inngrep.

Statnett opplyser at boring av mikrotunneler for ilandføring av kabler har blitt vurdert. Dette kunne ha redusert behovet for anleggsarbeid i strandsonen. Imidlertid vil dette gi begrensninger i overføringskapasitet på grunn av temperaturforholdene, og ikke tilsvare kapasitetene på omkringliggende nett.

Departementet mener det er tekniske og økonomiske utfordringer med sjøkabel i tunnel. NVE skal følge opp i en miljø- transport og anleggsplan at Statnett finner fornuftige kabeltraseer fra muffestasjonen til sjøen og ikke sprenger unødvendig mye svaberg når kabelkulverter skal bygges. Kabelkulvertene skal tildekkes og om mulig såes til for best mulig tilpasning til landskapet, og departementet legger til grunn at dette ikke vil hindre ferdsel i strandsonen.

Departementet kan ikke se at det er grunnlag for å endre NVEs vedtak på dette punktet.

3.7. Naturmangfold, kystlandskap og friluftsliv

Naturvernforbundet i Vestby forventer at Statnett foretar en kvalifisert registrering av biomangfoldet på de lokalitetene som utsettes for tiltaket. Klageren anfører at Brenntangen har en viktig naturtype med urskogskvaliteter med potensial for rødlistede arter, blant annet de som er avhengig av furuskog.

Departementet finner at saken er godt nok opplyst til å kunne fatte avgjørelse, og at det ikke er behov for ytterligere utredninger. Det vises til kunnskap innhentet gjennom søknad, tilleggsopplysninger, høring og søk i naturbasen. Kunnskapsgrunnlaget anses å være i samsvar med kravene etter naturmangfoldloven § 8 sett ut fra sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet vurdert opp mot de fysiske endringene som muffestasjonene medfører. Departementet viser videre til at det i anleggskonsesjonen er satt en rekke vilkår for å redusere ulempene, blant annet for naturmangfold. Statnett vil gjennomføre en botanisk vurdering av strandsonen i forbindelse med miljø-transport- og arealplanen.

Departementet viser til at det ikke er registrert rødlistede arter i tiltaksområdet. Tiltakene vil ha små virkninger for natur og miljø sammenlignet med dagens situasjon. Området er allerede berørt av kraftanlegg. I sjøen rett utenfor eksisterende muffestasjon på Filtvet finnes et langstrakt område med stein og vegetasjon øverst i fjæra og med naturtypen bløtbunnsområder i Oslofjorden. Naturtypen er registrert i Naturbase som lokalt viktig, og i verdikategori C, og strekker seg ca. 100 meter sørover. Naturtypen berøres ikke av nytt anlegg, men kun ved opptak av eksisterende kabler. Det vil være en liten konsekvens for naturtypen ved opptak av eksisterende kabler.

Rett sør for eksisterende muffestasjon på Brenntangen sør finnes et barskogområde som består av gammel furuskog, registrert som lokalt viktig i Naturbase, og i verdikategori C. Området strekker seg 500 meter sørover fra ny planlagt muffestasjon og vurderes og ha middels verdi. Muffestasjonen og nye ledninger vil berøre omlag 50 meter helt i ytterkanten av denne naturtypen, totalt om lag 3,5 dekar. Statnett har i klageomgangen presisert at de vil sørge for at det ikke hugges mer enn nødvendig, og at gjenstående skog skal beskyttes i form av en marksikringsgrense og inngjerding av anleggsområdet. Departementet legger til grunn at Statnett følger opp disse vilkårene, samt at de som foreslått også pakker inn og beskytter enkeltrær nærmest anleggsområdet. Omfanget av tiltaket er etter departementets vurdering lite og konsekvensene av tiltaket på naturtypen vurderes som liten negativ.

Vurdert opp mot nyttevirkningene av tiltakene, mener departementet at de mulige ulempene for naturmangfold er små og ikke til hinder for den planlagte byggingen. De gamle oljeisolerte kablene vil fjernes og erstattes med PEX-isolerte kabler. Det er en fordel at PEX-kabler ikke gir oljeutslipp ved eventuelle fremtidige feil ved kablene.

Departementet kan ikke se at de nye muffestasjonene for sjøkabelforbindelsen Solberg-Brenntangen og Filtvet-Brenntangen vil forringe muligheten for friluftsliv i området nevneverdig. En ny muffestasjon og nye sjøkabler innebærer et nytt inngrep i kystlandskapet. I anleggsperioden før tilsåing og vekst, vil anlegget synes svært godt. Etter noen år vil landskapet gro til og det vil føre til at anleggene blir mindre synlige i landskapet. De gamle muffestasjonene fjernes og områdene frigjøres til allmenn bruk.

Departementet finner ikke at det er grunnlag for å endre NVEs vedtak på dette punkt.

4. Ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse

Klagen gjelder også tillatelsen til ekspropriasjon etter oreigningslova. Det er ikke fremført egne anførsler relatert til ekspropriasjonstillatelsen.

Det kan gis samtykke til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til bygging av elektriske anlegg etter oreigningslova § 2 første ledd nr. 19. For at det skal kunne gis

ekspropriasjonstillatelse må fordelene ved tiltaket utvilsomt være større enn ulempene, jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

Departementet viser til at anleggene er funnet samfunnsmessig rasjonelle og med betydelig større fordeler enn ulemper, jf. energiloven § 1-2. Det vises til at sjøkabelforbindelsene er nødvendige for å styrke forsyningssikkerheten til Østlandet og for å sikre handelskapasiteten mellom Norge og Sverige. Det er videre nødvendig å bygge nytt kabelanlegg fordi de eksisterende kablene er gamle og har en usikker teknisk tilstand. Det har tidligere oppstått en feil på kablene mellom Solberg og Brenntangen. Ulempene som påføres andre er etter departementets vurdering knyttet til visuelle virkninger og friluftsliv i strandsonen. Imidlertid vil departementet bemerke at området i dag allerede er sterkt preget av to muffestasjoner.

Departementet finner det utvilsomt at de samfunnsmessige fordelene som vinnes ved etablering av anlegget utvilsomt er større enn de skader og ulemper bygging og drift av anlegget kan innebære.

Departementet har kommet til at grunnlaget for ekspropriasjon er til stede, jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

Det minnes om ettårsfristen i oreigningslova § 16 til å begjære skjønn. Fristen løper fra departementets stadfestelse av ekspropriasjonstillatelsen i dette vedtaket.

Departementet vil ta stilling til søknad om forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.

5. Konklusjon

NVEs vedtak av 10. april 2014 stadfestes med den endring at fremføringen av kulverten fra Brenntangen sør justeres som skissert i Statnetts brev av 28. januar 2015.

Departementets vedtak i klagesaken kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Trond Ulven Ingvaldsen
avdelingsdirektør

Adresseliste

Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091 Majorstuen	0301	OSLO
Statnett SF	Postboks 4904 Nydalen	0423	OSLO
Petter Olsen	Karl Johans gate 18 C	0159	OSLO
Forum For Natur og Friluftsliv i Vestby	Strømbråtenveien 33	1555	SON
Naturvernforbundet i Vestby, v/Kristian Vahl Østbye	Ugleveien 15	1555	SON
Oslofjordens Friluftsråd	Gamle Drammensvei 203	1337	SANDVIKA
Vestby kommune	Postboks 144	1541	VESTBY